

MONITORING DZIAŁAŃ ORGANÓW PAŃSTWA DOTYCZĄCYCH PROCESU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

STYCZEŃ - LUTY 2024

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
NOWEFIO na lata 2021-2030

Monitoring przygotowany przez Wspólnotę Roboczą Związków Organizacji Socjalnych omawia kierunki polityk publicznych dotyczących usług społecznych związanych z procesem deinstytucjonalizacji w okresie styczeń-luty 2024 r.

SPIS TREŚCI

Spotkanie konsultacyjne w sprawie pieczy zastępczej w Ministerstwie Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.....	str. 2
Prace nad wprowadzeniem „bonu senioralnego”	str. 4
Prezydencki projekt ustawy o asystencji osobistej	str. 6
Raport - Ogólnopolska Diagnoza Deinstytucjonalizacji.....	str. 9

SPOTKANIE KONSULTACYJNE W SPRAWIE PIECZY ZASTĘPCZEJ w MRPIPS

29 lutego w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbyło się pierwsze spotkanie konsultacyjne w sprawie pieczy zastępczej.

MRPiPS
zapowiedziało
współpracę
z całym
środowiskiem
związanym
z pieczą zastępczą
w Polsce.

Do rozmów zaproszeni zostali przedstawiciele i przedstawicielki całego środowiska związanego z pieczą zastępczą w Polsce, reprezentowane były także organizacje pozarządowe, samorządy lokalne i administracja rządowa.

Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, minister rodziny, pracy i polityki społecznej nazwała spotkanie „okrągłym stołem na rzecz rodzinnej pieczy zastępczej” i zapowiedziała „nowe otwarcie” i zaznaczyła, że celem jest ścisła współpraca ze środowiskami związanymi z pieczą zastępczą.

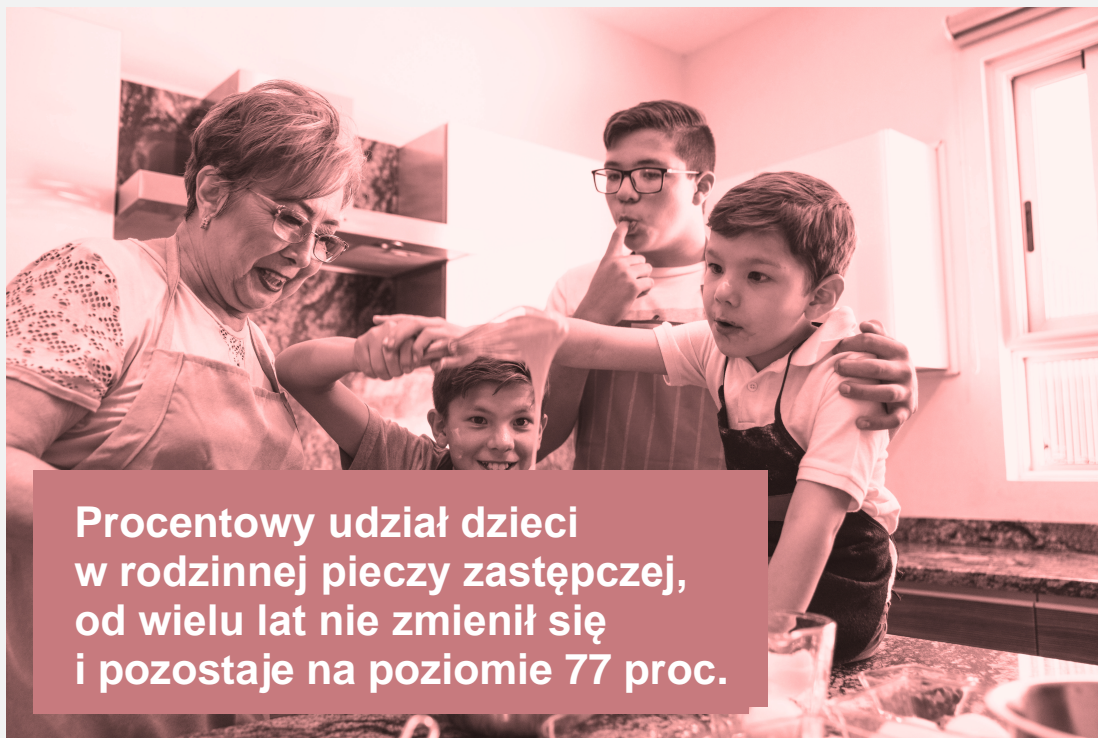
„W ministerstwie mamy absolutne przekonanie, że obecnie funkcjonujący system wymaga zmian i te zmiany muszą być właśnie systemowe i legislacyjne. Muszą obejmować zarówno funkcjonowanie od strony organizacyjnej, jak i strukturalnej. Napływały do nas ze strony społecznej postulaty i zgłoszenia. od strony społecznej, która wykonała

tak wiele wysiłków, by zwrócić uwagę na ogromne potrzeby dzieci, młodzieży, które w pieczy zastępczej się znajdują, by właśnie piecza rodzinna miała charakter rodzinny – powiedziała wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej Aleksandra Gajewska.

Wiceminister Gajewska zwróciła też uwagę na to, że, że wskaźnik procesu instytucjonalizacji, czyli procentowy udział dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, od wielu lat nie zmienił się i pozostaje na poziomie 77 proc.

Powołano pięć zespołów roboczych, które wypracują rekomendacje rozwiązań.

1. Zespół rodzinnej pieczy zastępczej, w tym rodzicielstwa zawodowego.
2. Zespół wsparcia systemowego pieczy zastępczej oraz usamodzielniania pełnoletnich wychowanków.
3. Zespół instytucjonalnej pieczy zastępczej. w tym zmian funkcji placówek opiekuńczo-wychowawczych.
4. Zespół wsparcia dzieci ze specjalnymi potrzebami umieszczonych w pieczy zastępczej.
5. Zespół promocji rodzicielstwa zastępczego.

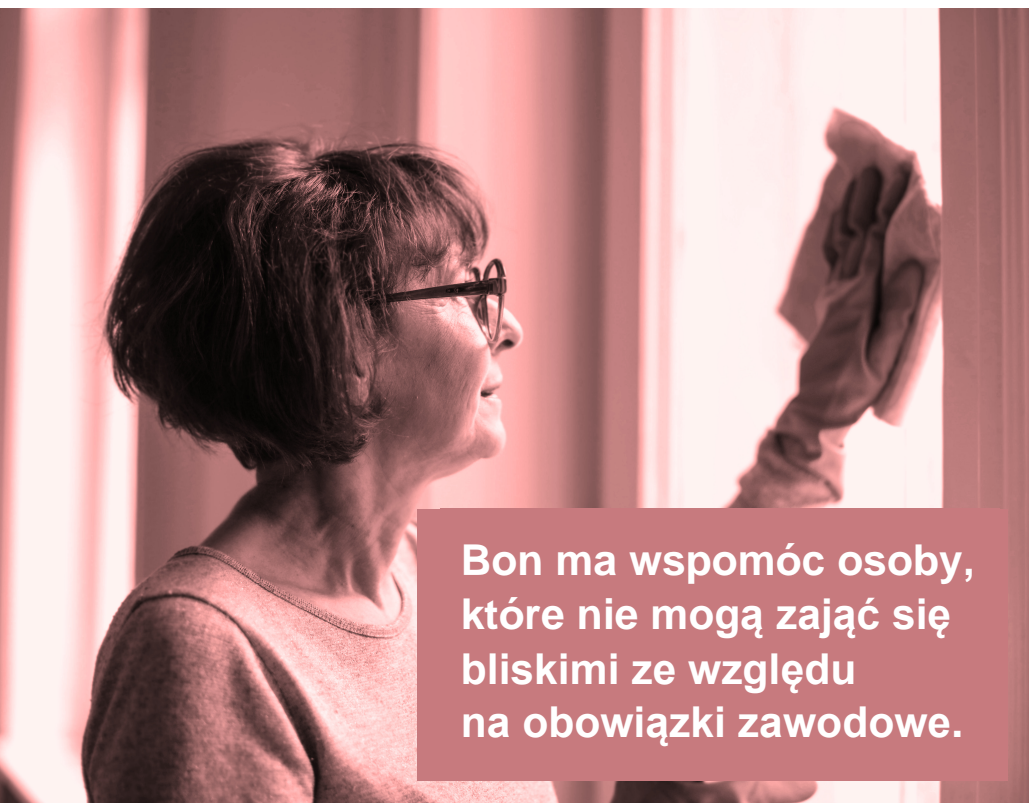

TRWAJĄ PRACE NAD WPROWADZENIEM „BONU SENIORALNEGO”

Bon senioralny to jeden ze 100 konkretów na pierwsze 100 dni rządów ekipy Donalda Tuska. Projekt i założenia programu mają być ogłoszone pod koniec marca i skierowane do prac legislacyjnych.

Bon senioralny ma być pomocą finansową dla osób, które ze względu na pracę nie mogą się zająć krewnym wymagającym wsparcia w miejscu zamieszkania. Cele programu to: po pierwsze - zapewnienie opieki osobom wymagającym wsparcia, po drugie – umożliwienie kontynuacji pracy zawodowej osobom, których bliscy wymagają wsparcia (takie osoby, najczęściej kobiety, nierzadko muszą z pracy zrezygnować, by zająć się krewnym).

Nowe rozwiązanie ma być skierowane w stronę osób mających między 40-50 lat. Jednocześnie rodzice tych osób, będą musieli mieć ukończony 75. rok życia.

Bon ma wspomóc osoby, które nie mogą zająć się bliskimi ze względu na obowiązki zawodowe.

Bon będzie finansował organizację usług opiekuńczych zaspokajających podstawowe czynności życiowe np:

- * pielęgnację, higienę,
- * pomoc przy robieniu zakupów,
- * przygotowanie posiłków,
- * umożliwienie osobom potrzebującym wsparcia kontaktu z otoczeniem.

Bliscy takiej osoby i tej opieki nie będą mogli tej opieki sprawować osobiście.

Maksymalna kwota bonu wyniesie połowę minimalnego wynagrodzenia, czyli 2150 zł.

Pieniędźmi będzie dysponował samorząd - wspólnie z seniorem, rodziną i opiekunem będzie decydował, jakiego rodzaju opieki oraz w wymiarze ilu godzin potrzebuje dana osoba.

Zadaniem opiekunów będzie wspieranie osób potrzebujących w zaspokajaniu podstawowych czynności życiowych.

SZKOLENIA DLA OPIEKUNÓW

Ministra ds. polityki senioralnej Marzena Okła-Drewnowicz, zapowiedziała również, że w tym roku zostaną rozpoczęte szkolenia dla przyszłych opiekunów. Jest taka potrzeba, ponieważ w Polsce potrzeba w tej chwili kilkudziesięciu tysięcy opiekunów – bez nich program nie będzie mógł funkcjonować

PREZYDENCKI PROJEKT USTAWY O ASYSTENCJI OSOBISTEJ

Prezydent Andrzej Duda wysłał do sejmu projekt ustawy o asystencji osobistej. Oto jego najważniejsze założenia.

KTO MÓGLBY SKORZYSTAĆ

1. Z usług asystenta finansowanych przez państwo miałyby skorzystać osoby, które ukończyły 18 lat.
2. Warunkiem skorzystania z asystencji byłoby posiadanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia (od 70 do 100 punktów). Byłaby to ta sama decyzja, która jest teraz wymagana do tego, aby można było złożyć w ZUS wniosek o nowe świadczenie wspierające, wprowadzone 1 stycznia br.

WYMIAR POMOCY

1. Po konsultacjach społecznych do projektu (online) zawarta w projekcie minimalna liczba godzin usług asystenckich, z zwiększyła się z przedziału 40-160 do 40- 200.
2. Potrzeby wskazywane przez osobę z niepełnosprawnością miałyby nie podlegać ocenie.
3. Osoba z niepełnosprawnością, starając się o usługę, musiałaby określić, z jakich usług korzysta dotąd - na zasadzie wyboru z listy.
4. Liczba godzin przyznania usług asystenta byłaby zależna m.in. od tego, z jakich usług korzysta osoba ubiegająca się o nią.
5. Asystent nie mógłby być [w szpitalu](#) podczas leczenia osoby z niepełnosprawnością, której świadczy usługi asystenckie, ale mógłby świadczyć wsparcie asystenckie zanim osoba z niepełnosprawnością zostanie przyjęta na oddział szpitalny.
6. Asystent nie mógłby być obecny podczas zajęć osoby z niepełnosprawnością w warsztacie terapii zajęciowej, środowiskowym domu samopomocy czy w czasie korzystania przez nią z usług dziennych w domu pomocy społecznej.

WYBÓR ASYSTENTA

7. Wśród wymienionych w projekcie osób, które nie mogą być asystentami znalazły się te pozostające w związku małżeńskim z osobami korzystającymi z pomocy, ich dzieci, rodzice (także macochy i ojczymowie) rodzeństwo, synowie i zięciowie, teściowie oraz osoby, które wspólnie zamieszkują, gospodarują lub pozostają w faktycznym pożyciu z osobą z niepełnosprawnością.
8. Osoba, która będzie chciała zostać asystentem nie musiałaby mieć specjalnego wykształcenia, ale jej obowiązkiem byłoby odbycie kursu z udzielania pierwszej pomocy oraz ewakuacji osób z niepełnosprawnością
9. Osoba z niepełnosprawnością miałaby możliwość wyboru asystenta z dwóch osób lub zgłoszenia wcześniej preferowanej osobę, nawet jeśli osoba ta nie byłaby zatrudniona przez usługodawcę.
10. Ustawa nie wprowadza obowiązku zatrudniania asystenta na umowę o pracę, będą dopuszczalne także inne formy zatrudnienia np. zlecenie.

Projekt ustawy zakłada wymóg ukończenia przez asystenta kursu pierwszej pomocy przedmedycznej.

RAPORT: OGÓLNOPOLSKA DIAGNOZA DEINSTYTUCJONALIZACJI

Ukazał się raport z Ogólnopolskiej diagnozy deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie szesnastu województw.

Badanie powstało na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu, „Ogólnopolską diagnozę deinstytucjonalizacji usług społecznych na terenie 16 województw Polski” opracowała warszawska Uczelnia Korczaka we współpracy z ekspertami Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej oraz firmą badawczą PBS. W badanie zaangażowano wszystkie Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej w kraju..

W diagnozie wzięło udział ponad 3,5 tys. beneficjentów usług, ponad 2,6 tys.

pracowników instytucji pomocy

społecznej oraz ponad 500 przedstawicieli samorządów gminnych. Przeanalizowano 256 podmiotów świadczących usługi stacjonarne i środowiskowe

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
NOWEFIO na lata 2021-2030

7 GŁÓWNYCH WNIOSKÓW SFRMUŁOWANYCH NA PODSTAWIE BADANIA:

1 Deinstytucjonalizacja już trwa, a narracja wokół tego procesu budzi różne nadzieje, obawy i niepokoje

- Deinstytucjonalizacja toczy się od dłuższego czasu i zmienia instytucje
- Proces budzi duże nadzieje na rozwój usług środowiskowych
- DI wywołuje również u pracowników instytucji lęk, niepokój i niepewność

2. Odbiorcy oczekują rozwoju usług w środowisku, ale nie chcą ograniczania instytucji całodobowych

- 83% odbiorców usług oczekuje większej liczby usług środowiskowych
- Placówki całodobowe (domy pomocy społecznej) są postrzegane jako potrzebne i godne zaufania
- 20-30% osób przebywających obecnie w placówkach całodobowych mogłoby pozostać w środowisku

83% odbiorców usług oczekuje większej liczby usług środowiskowych.

Główne obawy pracowników dotyczą źródeł finansowania i deficytu kadr.

3. Wiedza w instytucjach na temat deinstytucjonalizacji jest powierzchowna i wymaga pogłębienia

- 82% respondentów potrzebuje więcej wiedzy, jak wprowadzać usługi środowiskowe
- Tylko 40% podmiotów opiera działania na diagnozach i analizach
- 52% pracowników ma pozytywne nastawienie do procesu deinstytucjonalizacji

4 Instytucje mogą rozwinąć na dużą skalę usługi środowiskowe, ale obawiają się o zasoby finansowe i kadrowe

- 20-30% placówek może szybko wprowadzić na rynek nowe usługi w środowisku
- Główne obawy pracowników dotyczą źródeł finansowania i deficytu kadr
- 82% badanych uważa, że przepisy prawa nie sprzyjają wdrażaniu deinstytucjonalizacji.

5. „Błędne koło podwójnego wykluczenia cyfrowego” hamuje rozwój usług środowiskowych

- Z e-usług korzysta zaledwie kilkanaście procent odbiorców wsparcia
- Tylko 1/4 pracowników w instytucjach uważa obecnie, że odbiorcy są gotowi na e-usługi
- Tylko 19% respondentów w instytucjach ma wiedzę i doświadczenie we wdrażaniu e-usług

6 Współpraca międzysektorowa nie nabierze dynamiki bez pomysłu, jak ją pobudzać oraz bez liderów tego procesu

- Podmioty, nawet instytucjonalne, w zbyt małym stopniu ze sobą współpracują
- 75% respondentów w instytucjach deklaruje otwartość na współpracę
- Tylko 27% badanych ma w swoim lokalnym otoczeniu podmioty gotowe do współpracy

7 Wdrażanie deinstytucjonalizacji nie jest priorytetem w samorządach, gminy nie są dobrze przygotowane

- Wdrażanie DI to dziś zdecydowany priorytet u tylko 8% samorządów lokalnych
- Niewiele gmin dysponuje diagnozami i analizami pod kątem deinstytucjonalizacji
- Samorządowcy nie doceniają wagi i znaczenia tego procesu

Cały raport można pobrać ze strony <https://uczelniakorcza.pl/raport-deinstytucjonalizacja/>

Z e-usług korzysta tylko kilkanaście procent odbiorców wsparcia